

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

สืบเนื่องจากการที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีสมาชิกขององค์การการค้าโลก (World Trade Organization : WTO) ซึ่งเป็นองค์การระหว่างประเทศที่มีพัฒนาการมาจากความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า หรือแกตต์ (General Agreement on Tariff and Trade : GATT) อันมีวัตถุประสงค์ในการเจรจาลดอุปสรรคและข้อกีดกันทางการค้า และจัดทำกฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศ เพื่อสนับสนุนให้การค้าโลกมีความเสรียิ่งขึ้น บนพื้นฐานของการแข่งขันที่เท่าเทียมกัน จึงได้มีการจัดทำความตกลงต่าง ๆ ไว้มากมาย หนึ่งในนั้นคือความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) อันเป็นข้อตกลงทางการค้าภายใต้กรอบของ WTO ซึ่งเป็นผลมาจากการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) เป็นการวางกฎระเบียบการค้าบริการข้ามพรมแดน โดยยึดหลักความโปร่งใส (Transparency) และการเปิดตลาดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) โดยประเทศสมาชิกต้องเปิดโอกาสให้ประเทศสมาชิกอื่น ๆ สามารถเข้ามาแข่งขันในเวทีการค้าบริการภายในประเทศภายใต้เงื่อนไขบางประการที่ผูกพันไว้ โดยยกเลิกหรือไม่กำหนดมาตรการ ภาษี ระเบียบ หรือกฎหมายกีดกันการเข้าสู่ตลาดของคนต่างชาติ (Market access) และไม่เลือกปฏิบัติระหว่างผู้ให้บริการต่างชาติ และผู้ให้บริการที่เป็นคนชาติของประเทศ ซึ่งถือเป็นหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment) ซึ่งทุกประเทศสมาชิกของ WTO ต้องปฏิบัติตาม หากสมาชิกใดไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงนี้ อาจถูกปรับหรือถูกลงโทษด้วยมาตรการต่าง ๆ ทางการค้า การค้าบริการระหว่างประเทศที่มีการเจรจาเปิดเสรีซึ่งกันและกัน ภายใต้ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) โดยจำแนกเป็น 12 สาขา ซึ่งหนึ่งในนั้นคือบริการด้านการจัดจำหน่าย อันหมายถึงการค้าปลีก ค้าส่ง และธุรกิจเฟรนไชส์ด้วย

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 – 2541 ธุรกิจการค้าปลีกค้าส่งของประเทศไทยมีวิวัฒนาการอย่างมาก โดยมีปัจจัยหลักมาจากการลงทุนของชาวต่างชาติ เนื่องจากในช่วงเวลาดังกล่าวสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่สภาวะวิกฤต รัฐบาลจึงส่งเสริมให้นักลงทุนชาวต่างชาติเข้ามาลงทุนในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2542 รัฐบาลจึงได้ออกกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว อันเป็นการเอื้ออำนวยให้ผู้ค้าปลีกต่างชาติขนาดใหญ่ที่มีทุนมากกว่า 100 ล้านบาทสามารถเข้ามาประกอบกิจการค้าปลีกในประเทศไทยได้ทันที ภายใต้การบริหารของต่างชาติ

ดิสเคาน์สตรีซึ่งเป็นหนึ่งในประเภทของธุรกิจค้าปลีกได้ขยายสาขาอย่างรวดเร็วไปทั่วประเทศ ผู้ประกอบกิจการค้าปลีกรายย่อยล้วนได้รับผลกระทบจากการก่อตั้งของรูปแบบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ เนื่องจากศักยภาพในการบริหารต้นทุนของผู้ประกอบการต่างชาติ มีมากกว่า

ผู้ประกอบการดั้งเดิมของไทย จึงสามารถตั้งราคาขายสินค้าที่ต่ำกว่า มีความหลากหลายของสินค้ามากกว่า และมีเทคโนโลยี เครื่องมือที่ทันสมัยกว่า แม้เหตุเหล่านี้จะทำให้ผู้ประกอบการไทยพยายามพัฒนาศักยภาพของตนเองเพื่อให้สามารถแข่งขันกับผู้ประกอบการรายใหญ่ต่างชาติได้ แต่ปัจจัยภายนอกหลายประการ ทำให้ผู้ประกอบการค้าปลีกดั้งเดิมของไทยไม่สามารถเทียบชั้นกับดิสเคาน์สโตร์เหล่านั้นได้เลย เหตุผลประการหนึ่งที่สำคัญมาก คือ ประเทศไทยไม่มีกฎหมายในการแก้ไขปัญหาล่าช้าอย่างแท้จริง มีเพียงการนำกฎหมายใกล้เคียงมาบังคับใช้เท่านั้น เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 อีกทั้งการให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถใช้ดุลพินิจออกคำสั่งทางปกครองอนุญาตให้ประกอบการตัดแปลงอาคารพาณิชย์เป็นดิสเคาน์สโตร์ได้ ก่อให้เกิดการออกคำสั่งทางปกครองที่มีชอบด้วยกฎหมาย และปัญหาข้อร้องเรียนรวมทั้งคดีปกครองตามมาอีกมากมาย

ในปัจจุบัน การประกอบธุรกิจค้าปลีกทยอยย่อยโดยชาวบ้านในชุมชนมากมาย ไม่ว่าจะเป็นสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค หรือสินค้าอื่นๆ แต่เนื่องจากการเปิดสาขาของดิสเคาน์สโตร์หลายบริษัท ทำให้เกิดผลกระทบต่อผลการประกอบธุรกิจค้าปลีกย่อยของชาวบ้านเป็นจำนวนมาก เพราะไม่สามารถแข่งขันด้านราคา ไม่มีความหลากหลายของสินค้า หรือไม่มีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อให้ทัดเทียมกับดิสเคาน์สโตร์ได้

จากปัญหาและผลกระทบดังกล่าว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาของผู้ประกอบการค้าปลีกไทยในชุมชน และลดปริมาณคดีในศาล อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาระบบกฎหมายไทยให้ทันสมัยขึ้นอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะทั่วไปของการค้าปลีก และประวัติความเป็นมาของการประกอบธุรกิจค้าปลีกของคนไทยและคนต่างชาติในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทยและในต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาหามาตรการทางกฎหมายในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในชุมชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย

3. ขอบเขตของโครงการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาการประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่โดยในประเทศไทย

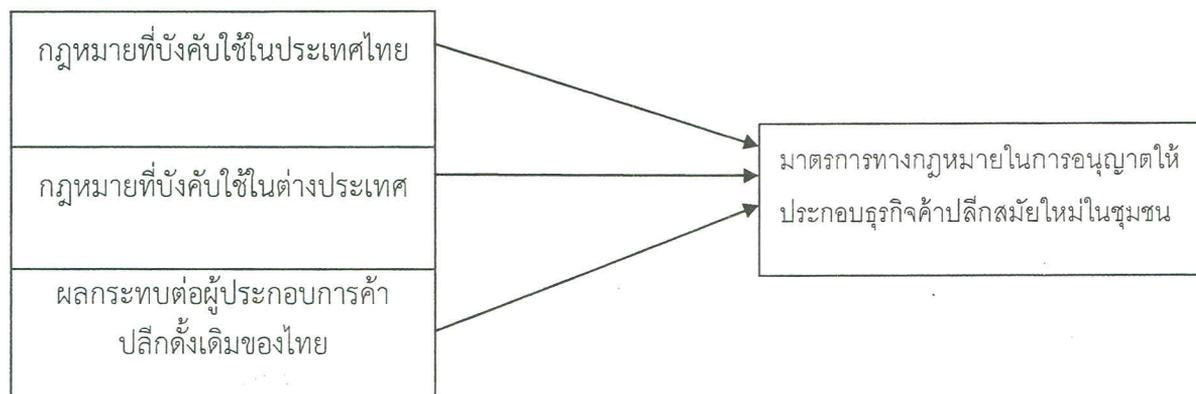
ขอบเขตด้านเวลา ดำเนินการวิจัยในระหว่างเดือนตุลาคม 2553 – กันยายน 2555

4. สมมุติฐาน และกรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

สมมุติฐาน

ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการค้าปลีกดั้งเดิมของไทย

กรอบแนวความคิดของโครงการวิจัย

5. วิธีการดำเนินการวิจัย และสถานที่ทำการทดลอง/เก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้การเก็บข้อมูลจากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาวิจัยรวมทั้งสื่อและเอกสารต่างๆ ที่ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงลักษณะทั่วไปของการค้าปลีก และประวัติความเป็นมาของการประกอบธุรกิจค้าปลีกของคนไทยและคนต่างชาติในประเทศไทย
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจค้าปลีกในประเทศไทยและในต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายในการอนุญาตให้ประกอบธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ในชุมชนที่เหมาะสมกับประเทศไทย